

Gecombineerd gebruik EZK financieringsinstrumenten

Marcel Seip (RVO.nl) en Tommy Span (CBS)
Februari 2019

Dit rapport is tot stand gekomen in het kader van het BAT-lab, het beleidsanalyse-laboratorium van het Directoraat-Generaal voor Bedrijfsleven en Innovatie van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Daar wordt nauw samengewerkt door het Beleidsanalyseteam (BAT) van DG B&I, het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Centraal in deze samenwerking staan beleidsgedreven analyses in het Departementale Datacentrum van EZK en CBS op basis van microdata.

Inhoud

Inleiding	4
Bereik onderzoek	4
De financieringsinstrumenten	4
Aanpak	5
Resultaten	5
Volgtijdelijkheid van het gebruik	6
Kenmerken van gecombineerd gebruik	7
Bijlage. Aanvulling en toelichting	9

Inleiding

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zet verschillende instrumenten in om de toegankelijkheid en beschikbaarheid van bedrijfsfinanciering voor het mkb mogelijk te maken. Deze instrumenten beogen diverse knelpunten in de zoektocht naar financiering weg te nemen in verschillende fasen van de levenscyclus van ondernemingen. Verschillende instrumenten uit dit pakket zijn de afgelopen jaren elk afzonderlijk geëvalueerd¹.

In dit onderzoek wordt nagegaan in welke mate de instrumenten door ondernemingen gecombineerd gebruikt worden en in welke volgorde. Allereerst wordt het gecombineerd gebruik cijfermatig in beeld gebracht. Het gaat dan om het gebruik van verschillende instrumenten door dezelfde onderneming in een bepaalde periode. In de tweede plaats is de volgtijdelijkheid daarvan bekeken. In de derde plaats is het profiel van bedrijven die van één, of juist van meerdere financieringsinstrumenten gebruik maken, vergeleken in termen van grootteklasse, leeftijd en sector.

Bereik onderzoek

Het onderzoek beperkt zich tot vijf risicokapitaalinstrumenten, te weten: de Borgstelling Mkb Kredieten (BMKB), het Dutch Venture Initiative (DVI), het Innovatiekrediet (IK), Seed Capital en Vroegefasefinanciering (VFF)². Van andere financieringsinstrumenten van EZK zijn de microdata nog niet gekoppeld aan het Algemeen Bedrijvenregister (ABR) van het CBS. Deze blijven daarom buiten beschouwing in dit onderzoek.

De vijf instrumenten waarvan in dit onderzoek het gebruik in beeld wordt gebracht, bestaan niet allemaal even lang. De VFF bestaat sinds 2014 en is daarmee het meest recent. De andere instrumenten bestaan al wat langer. In tabel 1 zijn de periodes weergegeven die in beschouwing zijn genomen voor de verschillende instrumenten in dit onderzoek. Van de BMKB is een relatief korte reeks beschikbaar. Dat instrument bestaat al wel langer, maar eerdere jaren zijn nooit aan het ABR van het CBS gekoppeld.

Tabel 1. Onderzoekperiodes instrumenten

Instrument	periode
BMKB	2012-2017
Dutch Venture Initiative (DVI) I en II	2011-2017
Innovatiekrediet (IK)	2008-2017
Seed Capital	2005-2017
Vroegefasefinanciering (VFF)	2014-2017

¹ Borgstelling Mkb Kredieten, Dutch Venture Initiative, Garantie Ondernemingsfinanciering, Groeifaciliteit, Innovatiekrediet, Qredits Microfinanciering, Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen, Seed Capital en Vroegefasefinanciering.

² De Groeifaciliteit is ook geëvalueerd. Een poging om de instrumentadministratie aan het Algemeen Bedrijven Register (ABR) van het CBS te koppelen heeft uitgewezen dat dit instrument zich daar niet voor leent. Dit heeft te maken met de complexiteit van de financieringsconstructies die met ondersteuning van de Groeifaciliteit worden gerealiseerd en met de dynamiek van bedrijven, bedrijfsorganisatie en -structuren en betrokken participatiemaatschappijen en investeringsholdings. Onderdelen worden opgeknipt, samengevoegd, opgericht en opgeheven in alle denkbare combinaties binnen een ondernemingsgroep, tijdens en na afloop van de looptijd van de garantie.

³ Wel bestaan er aparte voorwaarden voor innovatieve ondernemingen en voor starters.

De financieringsinstrumenten

De doelen en de werkwijze van elk van de beschouwde instrumenten verschillen, alsmede het soort en de leeftijd van de bedrijven waarvoor ze bedoeld zijn:

- Met de Borgstelling MKB Kredieten (**BMKB**) staat het ministerie van EZK voor een deel garant voor bedrijven die een lening willen afsluiten, maar die de bank niet genoeg zekerheid kunnen bieden in de vorm van onderpand, zoals gebouwen of machines.
- Het Dutch Venture Initiative (**DVI**) is een samenwerking van het ministerie van EZK met de regionale ontwikkelingsmaatschappij Oost NL en het Europees Investeringsfonds (EIF). Het is bedoeld om innovatieve bedrijven die snel groeien (scale-ups) betere toegang tot risicokapitaal te geven. DVI bestaat uit twee zogenaamde dakfondsen (fonds van fondsen); DVI-I en DVI-II. De twee DVI-fondsen investeren in private venture capital fondsen die vervolgens in snelgroeiende innovatieve ondernemingen investeren. Het overige kapitaal moet bijeengebracht worden door private financiers.
- Het Innovatiekrediet (**IK**) is een risicodragende geldlening voor met name het innovatieve mkb en startups. Het helpt ondernemers aan financiering voor risicovolle innovatieprojecten. Het is aan te vragen voor klinische en/ of technische ontwikkelingsprojecten. De lening is maximaal 50% van de projectkosten.
- De **Seed Capital** regeling helpt techno-starters en creatieve starters bij het verwerven van risicokapitaal. Via de regeling verstrekt de overheid kapitaal in de vorm van een lening aan investeringsfondsen die met risicokapitaal investeren in innovatieve ondernemers uit de hightech-sector en de creatieve sector.
- De Vroege Fase Financiering (**VFF**) is een risicodragende lening die innovatieve starters en MKB kunnen aanvragen als ze de kans van slagen van nieuwe producten en diensten op de markt willen onderzoeken.

Seed Capital richt zich specifiek op startups. Het DVI is bedoeld voor bedrijven die een stapje verder zijn en proberen door te groeien (scale-ups). VFF, IK en de BMKB zijn daarnaast ook beschikbaar voor MKB bedrijven die al langer bestaan. Zowel de VFF als Seed Capital ondersteunen voornamelijk startups in de vroege fases waarbij Seed Capital met name in het leven is geroepen ten behoeve van startups uit de technologische en creatieve sector. Het DVI ondersteunt bedrijven die deze vroege fases al achter de rug hebben en bezig zijn met verdere uitbouw van hun activiteiten. De regelingen zijn bedoeld om innovatief mkb te ondersteunen. Een uitzondering hierop is het BMKB dat breed toegankelijk is voor het mkb³.

Aanpak

Voor de evaluatie in 2018 van de innovatie- en risicofinancieringsinstrumenten heeft het CBS de deelnemende bedrijven gekoppeld aan het ABR. Door koppeling met het ABR wordt inzicht verkregen in diverse eigenschappen van de bedrijven die gebruik maken van de instrumenten zoals de bedrijfstak en het aantal werkzame personen.

De koppelingen die gemaakt zijn voor elk van de instrumenten voor de verschillende evaluaties vormen de input voor dit onderzoek⁴. Via de door RVO.nl geleverde KvK-nummers van deelnemers aan de verschillende instrumenten worden deze deelnemers gekoppeld aan eenheden in het ABR⁵. Data van het DVI zijn oorspronkelijk door het European Investment Fund met fiscaal nummer aangeleverd. Daar zijn ten behoeve van deze exercitie de KvK-nummers bij gezocht. De eenheden die uiteindelijk worden gebruikt voor de analyses in dit onderzoek zijn de bedrijfseenheden (BEID). De koppelpercentages van de in dit onderzoek beschouwde instrumenten bedragen 80 tot 100 procent⁶.

Het gecombineerd gebruik van de vijf genoemde financieringsinstrumenten is in beeld gebracht door te kijken of een bedrijf dat van één instrument gebruik maakt ook gebruik maakt van enig ander instrument. De populatie die daarbij in beschouwing wordt genomen betreft bedrijven die ergens in de periode 2005-2017 bestonden en van minimaal één instrument gebruik maakten. Daarbij is steeds de **gehele** periode bekeken waarin een instrument bestaat⁷. De Seed Capital regeling bestaat veel langer dan de VFF. Dat kan dus betekenen dat er al sprake is van gebruik van meerdere instrumenten door een bedrijf als dit bedrijf in 2010 Seed Capital gebruikt en pas in 2014 aan de VFF deelneemt⁸.

Resultaten

In tabel 2 staat het (gecombineerde) gebruik weergegeven van de in dit onderzoek betrokken financieringsinstrumenten. In de interpretatie van de uitkomsten dient rekening gehouden te worden met het feit dat de periode waarover het gecombineerd gebruik is vastgesteld, verschilt per combinatie van financieringsinstrumenten (zie ook tabel 1).

In absolute aantallen komt het gecombineerd gebruik van het IK en Seed Capital het vaakst voor (40 BEIDs). Dit heeft echter betrekking op een periode van 10 jaar. De periodes van gecombineerd gebruik zijn voor de andere combinaties van instrumenten een stuk korter.

Voor het leesgemak drukken we in tabel 3 de aantallen uit in percentages. Opvallend is het grote aandeel DVI-gebruikers dat ook andere financieringsinstrumenten gebruikt, met name Seed Capital (33 procent) en in mindere mate BMKB en IK (10, respectievelijk 17 procent). Het relatief hoge gecombineerd gebruik van DVI en Seed Capital is naar verwachting, omdat DVI een vervolginvestering is van een Seed Capital investering. Daarnaast valt het gecombineerd gebruik van IK en Seed Capital op in de zin dat dat ruim 20 procent van de IK gebruikers ook in Seed Capital participeert. Ook valt het brede gebruik van de BMKB op in de zin dat relatief weinig bedrijven die van de BMKB gebruik maken, ook gebruik maken van andere financieringsinstrumenten. Het aantal gebruikers dat VFF combineert met andere instrument is in absolute zin erg klein. Te klein om apart te laten zien.

Tabel 2. Combinatie gebruik financieringsinstrumenten (absolute aantallen), 2005-2017

instrument	BMKB	DVI	IK	Seed	VFF ¹⁾
aantal BEID					
BMKB	12 068	10	18	35	.
Dutch Venture Initiative		57	6	19	.
Innovatiekrediet			195	40	.
Seed Capital				306	.
Vroegefasefinanciering					59

Bron: CBS, RVO.nl en EIF.

NB. De lichtblauwe vlakken in de tabel tellen het totaal aantal bedrijven dat een bepaald instrument heeft gebruikt in de gehele periode.

De oranje vlakken tellen het aantal bedrijven dat een instrument gebruikt in de rij én een instrument in de kolom.

¹⁾ De aantallen die VFF combineren met een ander instrument zijn te klein om per instrument te laten zien. Het gaat om 8 BEIDs in totaal.

⁴ Vanwege verschillen tussen de eenheden die worden beschouwd en verschillen in de wijze waarop wordt geteld kunnen de aantallen verschillen met die in de evaluaties worden genoemd. Zo worden bijvoorbeeld in dit onderzoek bedrijven met meerdere participaties in hetzelfde instrument slechts één keer geteld.

⁵ Hierbij is bepalend hoe het bedrijf in het ABR bekend is in het jaar van gebruik van een instrument.

⁶ De koppelpercentages zijn gemiddeld het hoogst voor VFF en voor recentere jaren.

⁷ Uitzonderd de BMKB, waarvoor de gekoppelde data pas vanaf 2012 beschikbaar zijn, maar die al wel langer bestaat.

⁸ Het gebruik van meer dan twee instrumenten is ook in beeld gebracht voor 2014-2017: de periode waarin alle instrumenten bestaan. Dit leidt vanzelfsprekend tot minder overlap. Te weinig om de verdieping naar bedrijfskenmerken uit te kunnen voeren. Die tabel is daarom niet opgenomen.

Tabel 3. Gecombineerd gebruik financieringsinstrumenten (percentage gebruikers of aanvragers van de in de rijen genoemde instrumenten, dat ook gebruik maakt van de instrumenten die in de kolommen worden genoemd), 2005-2017

instrument	BMKB	DVI	IK	Seed	VFF ¹⁾
	%				
van BMKB gebruikt ...	100	0,1	0,1	0,3	0,0
van DVI gebruikt ...	17,5	100	10,5	33,3	.
van IK gebruikt ...	9,2	3,1	100	20,5	.
van Seed gebruikt ...	11,4	6,2	13,1	100	.
van VFF gebruikt ...	3,4	1,7	5,1	3,4	100

Bron: CBS, RVO.nl en EIF.

¹⁾ De aantallen die VFF combineren met een ander instrument zijn te klein om per instrument te laten zien. Het gaat om 14 procent van de VFF gebruikers in totaal.

Volgtijdelijkheid van het gebruik

Voor het gecombineerd gebruik van de instrumenten is ook de volgtijdelijkheid in kaart gebracht⁹. Dit kan alleen relevant, dat wil zeggen met voldoende aantallen bedrijven, worden gedaan voor gebruikers van de drie grootste instrumenten: BMKB, IK en SEED. In tabel 4 zijn voor diverse combinaties van volgtijdelijkheid van deze drie instrumenten de aantallen BEIDs opgenomen.

De categorie "anders", bevat onder andere de volgende gevallen:

- Andersom gebruik. Dus bijvoorbeeld bij de BMKB eerst IK en daarna BMKB.
- Combinaties die buiten de exacte combinaties vallen die worden genoemd.

Deze groep is niet nader uitgesplitst in de tabel, omdat dit tot heel specifieke groepen en te kleine aantallen zal leiden die vervolgens onderdrukt moeten worden. Het aantal bedrijven dat drie of meer instrumenten combineert, is dusdanig klein (<5) dat ze in tabel 4 onderdrukt worden.

Qua omvang is het gecombineerd gebruik, zoals eerder aangetoond, beperkt. Voor zover het voorkomt betreft het vaak Seed Capital voor ondersteuning van de reguliere bedrijfsvoering van een startup, in combinatie met IK ten behoeve van een specifiek innovatieproject. Het komt relatief vaak voor dat beide instrumenten in hetzelfde jaar worden gebruikt.

Seed Capital is (net als VFF) bedoeld om met name startups te ondersteunen in de vroege fases van hun bestaan. Slechts weinig bedrijven die verschillende instrumenten combineren, starten met een BMKB deelname. Andersom gebeurt vaker, ook bij combinaties met andere instrumenten die, net als het BMKB, niet specifiek voor startups zijn bedoeld zoals het IK. Dit komt omdat de BMKB vereist dat een onderneming zich reeds bevindt in de exploitatiefase of hieraan begint.

Ten slotte dient bij deze resultaten te worden aangetekend dat de onderzochte periode voor de combinatie van instrumenten in de meeste gevallen zeer beperkt is. De conclusies over het gecombineerd gebruik dienen dan ook in dit licht te worden gezien.

Tabel 4. Volgtijdelijkheid in het gebruik van de BMKB, Innovatiekrediet en Seed Capital, 2005-2017

	aantal	%
<i>bedrijven die de BMKB gebruiken, gebruiken ...</i>		
alleen de BMKB	12 015	100
in hetzelfde jaar ook IK	.	.
daarna alleen IK	.	.
daarna IK en daarna Seed	.	.
in hetzelfde jaar ook Seed	5	0
daarna alleen Seed	6	0
daarna Seed en daarna IK	.	.
anders	34	0
totaal	12 068	100
<i>bedrijven die het Innovatiekrediet gebruiken, gebruiken ...</i>		
alleen het IK	140	72
in hetzelfde jaar ook BMKB	.	.
daarna alleen BMKB	5	3
daarna BMKB en daarna Seed	.	.
in hetzelfde jaar ook Seed	15	8
daarna alleen Seed	7	8
daarna Seed en daarna BMKB	.	.
anders	24	12
totaal	195	100
<i>bedrijven die de Seed Capital regeling gebruiken, gebruiken ...</i>		
alleen Seed	224	73
in hetzelfde jaar ook BMKB	5	2
daarna alleen BMKB	20	7
daarna BMKB en daarna IK	.	.
in hetzelfde jaar ook IK	14	5
daarna alleen IK	16	5
daarna IK en daarna BMKB	.	.
anders	24	8
totaal	306	100

Bron: CBS en RVO.nl.

⁹ In de bij het CBS beschikbare data staan geen projectbeschrijvingen opgenomen. Het is dus onbekend of deelnames door hetzelfde bedrijf ook voor hetzelfde project zijn.

Kenmerken van gecombineerd gebruik

Hieronder wordt ingegaan op de vraag of bedrijven die aan meerdere instrumenten deelnemen mogelijk andere kenmerken hebben dan andere bedrijven. Er wordt gekeken naar de omvang (grootteklasse), de leeftijd en de bedrijfstakken van de verschillende soorten ondernemingen.

Afhankelijk van het instrument worden de financieringsinstrumenten in meer of mindere mate ook gecombineerd met andere instrumenten. Tabel 3 liet zien dat dit bij de BMKB relatief gezien weinig gebeurt. Een verklaring hiervoor is dat de BMKB een instrument is met een erg brede doelgroep. De combinatie DVI en Seed Capital komt juist relatief vaak voor: in een derde van de DVI bedrijven wordt ook door Seed Capital fondsen geïnvesteerd.

Omdat we het gecombineerd gebruik steeds over de gehele periode hebben bekeken kan deze in totaal verschillende jaren voorkomen. In die gevallen moet een keuze gemaakt worden in het jaar waarvoor het kenmerk in beeld gebracht. Grootteklasse en vooral leeftijd zijn immers dynamisch. Daarom is gekozen voor het kenmerk *in het jaar van het eerste gebruik*¹⁰. Neem een voorbeeld: een bedrijf opgericht in 2011, gebruikt in 2013 de BMKB en vraagt in 2016 het Innovatiekrediet aan. Dat telt als gecombineerd gebruik. Het bedrijf bestaat in 2013 twee jaar en in 2016 dus vijf jaar. Het bedrijf valt echter in de groep bedrijven jonger dan drie jaar, omdat het bij het eerste gebruik (BMKB in 2013) twee jaar bestond.

In tabel 5 worden de kenmerken van bedrijven met meervoudig gebruik van financieringsinstrumenten vergeleken met de kenmerken van bedrijven met enkelvoudig gebruik en met de kenmerken van alle bedrijven in Nederland.

Tabel 5. Bedrijfskenmerken van benchmarkpopulaties, 2005-2017

	Alle bedrijven in Nederland ¹⁾		enkelvoudig		meervoudig ²⁾	
	Aantal bedrijven	%	Aantal bedrijven	%	Aantal bedrijven	%
totaal	1.659.755	100	12.460	100	104	100
onbekend	0	0	100	1	0	0
grootteklasse						
1 wp	1.314.685	79	3.850	31	32	31
2-4 wp	219.965	13	3.230	26	26	25
5-9 wp	61.735	4	2.240	18	20	19
10 wp of meer	63.365	4	3.045	24	26	25
bedrijfsleeftijd						
jonger dan 3 jaar	456.305	27	4.305	35	75	72
ten minste 3 jaar	1.203.450	73	8.095	65	29	28
bedrijfstak						
nijverheid	137.390	8	1.320	11	27	26
handel	228.980	14	4.135	33	10	10
informatie en communicatie	88.530	5	500	4	25	24
specialistische zakelijke dienstverlening	328.245	20	1.015	8	30	29
ww. <i>SEO en technisch ontwerp</i>	46.705	3	315	3	18	17
<i>overige zakelijke dienstverlening</i>	281.540	17	700	6	12	12
overig	876.605	53	5.390	43	12	12

Bron: CBS en RVO.nl.

¹⁾ Totale bedrijvenpopulatie in december 2017.

²⁾ Meervoudig is hier gedefinieerd als bedrijven die tenminste twee instrumenten gebruiken in de periode 2005-2017 (BMKB, DVI, IK, Seed Capital en VFF). Kenmerken in het jaar waarin het eerste instrument gebruikt is.

¹⁰ Het kenmerk in het jaar van het laatste gebruik zou ook kunnen. Echter heeft deze keuze invloed op grootteklasse. Dit kan tot de conclusie leiden dat vooral grotere bedrijven meerdere instrumenten gebruiken, terwijl dat puur het gevolg is van het feit dat ze langer bestaan. Bovendien blijven er dan per definitie weinig jonge bedrijven over die instrumenten combineren

Opvallende kenmerken van bedrijven die van meerdere financieringsinstrumenten hebben gebruik gemaakt zijn:

- Meer dan twee-derde heeft meer dan 1 werkzame persoon.
Bij bedrijven met enkelvoudig gebruik is dat ook het geval. Slechts één op de vijf van alle bedrijven in Nederland telt meer dan 1 werkzame persoon.
- De grootteklasseverdeling van bedrijven met meervoudig gebruik is ook verder ongeveer hetzelfde als de verdeling van bedrijven met enkelvoudig gebruik.
- Bedrijven met meervoudig gebruik zijn in het algemeen jonger dan bedrijven met enkelvoudig gebruik. Twee van de vijf instrumenten (VFF en Seed Capital) zijn immers bedoeld voor startups en het DVI voor bedrijven die willen doorgroeien.
- Bij de bedrijven met enkelvoudig gebruik zitten relatief veel bedrijven in de handel in verhouding tot zowel de totale populatie als de bedrijven met meervoudig gebruik. Dit zijn vooral bedrijven die alleen maar gebruik maken van de BMKB. Dit kan te maken hebben met het feit dat de meeste bedrijven in deze sector niet specifiek innovatief zijn en dus geen gebruik kunnen maken van instrumenten zoals IK, Seed Capital en VFF die specifiek bedoeld zijn voor innovatieve bedrijven.
- Bij de bedrijven met meervoudig instrumentgebruik zitten relatief veel bedrijven in de nijverheid, informatie en communicatie en specialistische zakelijke dienstverlening in verhouding tot zowel de totale populatie als de bedrijven met enkelvoudig gebruik.

Bijlage. Aanvulling en toelichting

Deze bijlage gaat in op enkele aanvullende analyses die uitgevoerd zijn en niet in de hoofdtekst van het onderzoek worden besproken.

Analyses op het niveau van bedrijfseenheden én van juridische eenheden

De resultaten in de hoofdtekst van het onderzoek zijn op het niveau van de bedrijfseenheid. Dat is een statistische eenheid die de feitelijke economische actor beschrijft en het niveau waarop de bedrijvenstatistieken van het CBS zijn samengesteld.

Daarnaast zijn analyses ook uitgevoerd op het niveau van de juridische eenheid: het KvK-nummer. De reden dat ze allebei gebruikt zijn, is omdat een deel van de KVK-nummers niet koppelt aan een BEID. Een bedrijf met een KVK-nummer komt namelijk ook pas met een BEID in het ABR voor wanneer het economisch actief is. Dat wil zeggen: als er omzet of werkgelegenheid wordt gecreëerd. Door ook naar de overlap van KVK-nummers te kijken, ontstaat een completer beeld van het gecombineerd gebruik. De resultaten van de koppeling op het niveau van KvK-nummer staan in de volgende tabel. Het is dus een variant op tabel 2. Er zijn verschillen tussen de beide koppelingen, maar het globale beeld komt wel overeen.

Keuze voor categorisering bedrijfskenmerken

In tabel 5 zijn aantallen gebruikers van instrumenten opgenomen naar bedrijfskenmerk. De precieze categorieën per kenmerk zijn bepaald op basis van de verdeling over de cellen. Iedere categorie moet namelijk ten minste 5 bedrijven bevatten. Daarom wordt er bij bedrijfsleeftijd enkel een onderscheid gemaakt naar jonger of ouder dan drie jaar. Meer detail is niet bij alle drie de combinaties mogelijk. Bedrijfstakken zijn samengesteld op basis van (combinaties van) SBI letters. Nijverheid bestaat uit A-C, handel is G, informatie en communicatie is J, specialistische zakelijke dienstverlening is M en overig bestaat uit alle overige SBI-letters. Binnen de specialistische zakelijke dienstverlening is een verbijzondering opgenomen naar speur- en ontwikkelingswerk (S&O) plus technisch ontwerp: de SBI 2-digit codes 71 en 72.

Tabel B.1. Gecombineerd gebruik financieringsinstrumenten (aantal KVK-nummers)

instrument	BMKB	DVI	IK	Seed	VFF ¹⁾
aantal KVK-nummers					
BMKB	14 415	6	16	35	.
Dutch Venture Initiative		52	8	18	.
Innovatiekrediet			218	70	.
Seed Capital				327	.
Vroegefasefinanciering					68

Bron: CBS, RVO.nl en EIF.

¹⁾ De aantallen die VVF combineren met een ander instrument zijn te klein om per instrument te laten zien. Het gaat om 7 KVK-nummers in totaal.

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag

Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag

T +31 (0) 88 042 42 42

E klantcontact@rvo.nl

www.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van de ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | februari 2019

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen.

Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO.nl werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO.nl is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Heeft u vragen?

Neem contact op met marcel.seip@rvo.nl en/of t.span@cbs.nl of ga voor meer informatie naar www.bedrijvenbeleidinbeeld.nl

Dit rapport is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Om de leesbaarheid te bevorderen zijn juridische zinsneden vereenvoudigd weergegeven. Soms betreft het ook delen van of uittreksels van wetteksten. Aan deze brochure en de daarin opgenomen voorbeelden kunnen geen rechten worden ontleend. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is niet aansprakelijk voor de gevolgen van het gebruik ervan. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.